



## Inför en förenings- sammanslagning

---

*"Att bo på landsbygden, ha nära till djur och natur, men ändå ha samma förutsättningar till kommunikation som de som bor på större orter. Det är livskvalitet."*

Årjängs kommun fick under 2011 en fantastisk möjlighet att bygga ett optiskt stamfibernet genom ett projekt finansierat av kommunen, EU och Region Värmland.

Stamnätet, som byggts av det kommunala bolaget Årjängs Nät AB, är hopkopplat med lokala anslutningsnät. De har i sin tur byggts av lokala ekonomiska föreningar och finansierats dels av medlemmarna själva, dels av projektstöd. Detta innebär en möjlighet att koppla upp sig på ett snabbt bredbandsnät med tillgång till Internet, TV och telefoni – allt i ljusets hastighet.

---

De lokala fiberföreningarna Holmedalsnet, KarlandaFiber, SellNet, SN Fiber, Töcknet och Vatt-net är samlade under paraplyorganisationen Nordmarkens Fiberförening (NFF).

Föreningen bildades den 15 december 2011 och dess syfte är bland annat att vara ett forum för gemensamma frågor, att samordna aktiviteter samt att vara en samtalspart gentemot kommunens bolag Årjängs Nät AB (Ånät).

Sedan starten på fiberprojektet har NFF diskuterat frågan om framtiden för de lokala föreningarna. Erfarenhet visar att det kan vara svårt att bibehålla drivkraften efter att den första utbyggnaden har avslutats.

Föreningarna beslutade därför gemensamt den 8 september 2016 att tillsätta en arbetsgrupp som fick till uppdrag att undersöka möjligheterna till och formerna för en eventuell sammanslagning med syftet att säkerställa ett robust, lokalt ägt fibernet (landsbygdsnät).

I gruppen ingår Lennart Karlsson Holmedalsnet, Annika Holmstrand KarlandaFiber, Peter Lustig SellNet, Mats Karlsson SN Fiber, Mikael Swartz Töcknet samt Johan Västsäter Vatt-net.

Arbetsgruppen har identifierat följande fyra punkter som överordnat viktiga för medlemmarna att ta ställning till inför ett intentionsbeslut om en sammanslagning.

- Varför en sammanslagning?
- Ledningsrätt
- Ekonomi
- Tidsplan

Årjäng 2017-03-14

Styrelsen för Nordmarkens Fiberförening

# Varför en sammanslagning?

---

## Projektering och bygg kontra förvaltning

Idag är ju alla föreningsägda fibernät i princip färdigbyggda och föreningarna går nu över i en förvaltningsfas. Det gör att arbetsuppgifterna delvis förändras och det ställer nya krav på de personer som ska driva föreningarna. Det innebär också att arbetsuppgifterna blir annorlunda. Men den måste fortsatt drivas med hög kompetens och engagemang. Under den första fasen användes mycket ideella krafter, men det visar sig svårare att använda nu när nätet är färdigbyggt. Det lokala engagemanget har helt enkelt minskat nu när fibernätet fungerar. Samtidigt är det viktigt att de personer som har kunskap och erfarenhet från byggprocessen finns tillgängliga när vi går in i förvaltningsfasen.

## Samordningsfördelar

Det blir i förvaltningsfasen viktigt att den fortsatta dokumentationen blir enhetlig och säker. En sammanslagning skulle ge minskade kostnader för gemensam programvara för administration, medlemsregister, centraliserad arkivering, offerter till nya medlemmar och en gemensam ekonomiadministration. Föreningarna måste utveckla ett mer professionellt och kommersiellt förhållande till abonnenter/medlemmar. Ekonomirutiner som autogiro, e-faktura, månad eller årsfaktura kräver en viss storlek för att vara försvarbart. Genom att bli en större förening med fler medlemmar, blir man starkare i kommande förhandlingar med tjänsteleverantörerna.

## Förtroendevalda

Det har redan visat sig vara svårt att rekrytera personer till styrelse och andra funktioner i de olika föreningarna. Antalet medlemmar som deltar på årsmöten och i andra aktiviteter har minskat drastiskt i alla föreningar och det kommer med stor sannolikhet att fortsätta så framöver. När väl nätet fungerar så är det litet intresse att engagera sig. Det är därför viktigt att arbetet med en sammanslagning drivs på, medan det fortfarande finns personer kvar med erfarenhet från utbyggnadsfasen i respektive föreningsstyrelse. Annars är risken stor att tappa fart och mycket måste starta om på grund av bristande insikt och förståelse om vad som krävs.

Vid en sammanslagning finns risken att man får längre avstånd, både fysiskt men också känslomässigt, mellan medlemmar och förtroendevalda. Med de lokala föreningarna har detta varit enklare, då förtroendevalda ofta är kända i bygden. Därför måste man fortsätta att aktivt söka personer för förtroendeposter att komma från hela upptagningsområdet i en ny sammanslagen organisation. I en framtida sammanslagen förening bör det finnas en arbetsordning för valberedningen att söka personer inom hela föreningens område. Dock måste rätt kompetens i styrelsen vara överordnad lokal förankring.

## Risker med att inte gå samman

Föreningarna måste uppfattas som en professionell nätägare, både av medlemmar och externa parter. De lokala fiberföreningarna riskerar att inte få funktionsdugliga styrelser och blir då en svagare part vid förhandlingar med Ånät, kommunikationsoperatör och andra externa parter. De riskerar också att inte kunna upprätthålla en tillräckligt hög servicenivå för att hantera de nya medlemmar som tillkommer löpande. Med fristående föreningar riskerar man även att förlora översikten hur omvärlden förändras och hur dessa förändringar ska mötas på bästa sätt för medlemmarna.

# Varför behöver vi Ledningsrätt?

---

## Lantmäteriets förklaring:

Lantmäteriet redovisar flera olika fördelar med att en fiberförening har genomförd ledningsrätt, bl.a. betonas följande:

- Kan knytas till en fastighet eller en juridisk person, till exempel en fiberoperatör
- Är obegränsad i tiden
- Redovisas i Fastighetsregistret
- Inskrivningskostnaden försvinner och kostnaden för dokumentation blir lägre
- Berörs inte av ändringar i fastighetsindelningen
- Gäller oberoende av om belastade fastigheter byter ägare
- Ger ledningshavaren en enhetlig rättighet utefter hela ledningssträckan
- Kan efter prövning i vissa fall även upplåtas mot en fastighetsägares vilja
- Underlättar belåning av ledningarna.

## Ytterligare fördelar:

- Ledningen finns utmärkt på vissa av Lantmäteriets kartor
- Föreningen behöver inte bevaka och uppdatera avtal vid fastighetsägarbyten
- Föreningen behöver inte bevaka och uppdatera avtal vid delningar och avstyckning av fastigheter
- Ger ett bra underlag när Ledningskollen ska märka ut ledning inför t.ex. schaktarbeten.
- Markägaren kan med kartans hjälp se var ledningen finns även efter många år.

## Nackdelar om föreningen saknar ledningsrätt:

- Ny fastighetsägare kan hävda att det inte finns giltigt avtal och dra fallet inför Mark- och Miljödomstolen med kostnader som följd, 30 000 – 100 000 kr är vanliga kostnadsnivåer och beslut om hur kostnaden ska fördelas mellan markägaren och ledningsägaren avgörs av Domstolen.
- Framtida identifiering av ledningens sträckning kan bli svår.
- Kan skapa stora problem vid behov av underhållsarbeten och reparationer eftersom rätten till tillträde till en fastighet kan ifrågasättas av fastighetsägaren. Saken kan kräva fastställande i Mark- och Miljödomstolen med kostnader för föreningen som följd samtidigt som tillkomst till ledningen försenas motsvarande tid, 6-12 månader är inte ovanligt.
- I händelse av att förening behöver låna från bank finns ingen registrerad anläggning som kan användas som säkerhet för lån.
- Vid byggande av t.ex. väg kan föreningen ensam få bekosta all omläggning av ledning som berörs.

# Ekonomi vid sammanslagning av fiberföreningarna

---

Sammanslagningen / fusionen mellan NFF och respektive fiberförening görs lämpligen genom att de sex befintliga föreningarna går upp i Nordmarkens Fiberförening Ekonomisk Förening.

Vid sammanslagningen övergår föreningens medlemmar, tillgångar och skulder till NFF och den gamla föreningen upplöses.

Notera att Ledningsrätt enligt förslaget skall vara utförd och kostnaden bokförd innan en sammanslagning.

Ekonomiskt kan sammanslagningen hanteras på två sätt, solidariskt eller på lika villkor. Dessa båda varianter belyses lite närmare här nedan.

Vi önskar också peka på det faktum att vi som styrelser i de olika föreningarna först och främst har till uppgift att skapa en sammanslagen förening med ekonomisk hållbarhet.

## Solidarisk sammanslagning

Vid en solidarisk sammanslagning av föreningarna går varje förening upp i NFF med just de ekonomiska förutsättningar man har vid sammanslagningen. Ekonomiskt starka föreningar får på så vis solidariskt stötta ekonomiskt svagare föreningar. Ingen medlem kommer behöva betala in extra andelskapital och ingen kommer heller få något tillbaka i samband med denna process. I den sammanslagna föreningen räknas det egna kapitalet samman och en ny, gemensam medlemsinsats fastställs. De medel föreningen förfogar över kommer utgöra en ekonomisk buffert.

En solidarisk sammanslagning görs med stor fördel vid ett och samma tillfälle för samtliga sex föreningar eftersom medlemsinsatsen i NFF annars måste räknas om och fastställas flera gånger.

Inför en solidarisk sammanslagning bör man beakta att alla föreningar, efter intentionsbesluten att gå samman, hanterar vissa frågor, t.ex. styrelsearvoden, lika.

## Sammanslagning på lika villkor

En sammanslagning på lika villkor innebär att NFF på förhand bestämmer att föreningarna vid absorptionstillfället skall ha med sig ett visst kapital per medlem. Detta skulle kunna handla om att en viss nivå av likvida medel i kassan per medlem ska tas med upp i NFF.

Det kan också bestämmas att ett visst eget kapital per medlem ska finnas vid absorptionen. På så sätt tas även anläggningstillgångarna i form av fibernät med. Viktigt i så fall är att i förväg se till att föreningarna har samma hantering av aktiverade kostnader och avskrivning av anläggningstillgångarna.

Har föreningen en bättre ekonomi än den i förväg bestämda nivån kan medel återbetalas till medlemmarna innan sammanslagningen. Det finns ingen möjlighet att vänta till efter sammanslagningen eftersom föreningen då inte finns kvar.

Har föreningen en sämre ekonomi än den i förväg bestämda nivån måste föreningen ta in extra andelskapital från sina medlemmar för att nå upp till den bestämda nivån.

Vid uträkning av den ekonomiska nivå föreningarna skall gå in med utgår man lämpligen från den svagaste föreningens förutsättningar varvid en budget upprättas för att säkerställa att den nya, sammanslagna föreningen med detta har rätta ekonomiska förutsättningar på denna nivå eller om en högre nivå måste sättas.

Denna variant belönar med sitt upplägg de föreningar som genom stor andel ideellt arbete, framgångsrika bidragsansökningar eller på annat sätt lyckats hålla nere kostnaderna i byggfasen.

Samtidigt kan inte de föreningar som dragit på sig höga kostnader eller inte debiterat ut lika höga insatser "åka snålskjuts" på andra föreningar.

Vid sammanslagning på lika villkor är det inte av samma vikt att absorptionen görs av alla föreningar vid ett och samma tillfälle eftersom medlemsinsatsen ändå kommer att fastställas till samma belopp.

## Medelvägen

En tredje variant skulle kunna vara ett mellanting, d.v.s. en kombination av ovanstående beskrivna varianter.

I grunden är detta en solidarisk sammanslagning men med vissa regler.

En nedre nivå specificeras. Denna skulle utgöra miniminivån på vilket kapital per medlem varje förening måste ha med sig in i en sammanslagning. Har man inte kapitalet måste detta inhämtas från medlemmarna innan en fusion med NFF kan bli aktuell.

En övre nivå sätts också upp. Denna utgör en möjlighet för de mest välbärgade föreningarna att t.ex. återbetala överskjutande kapital till medlemmarna innan sammanslagningen. Nivån är inte bindande och föreningen kan besluta att gå in även på en högre nivå.

Lämpligt kan vara att mäta detta för likvida medel per medlem, d.v.s. föreningens Omsättningstillgångar minskat med Kortfristiga skulder. Differensen delas med föreningens antal medlemmar.

## Sammanfattning

Efter att ha stött och blött frågan landar vi som arbetsgrupp i just denna medelväg.

Vi gick inte in i projekten av rättviseskäl utan för att vi ville ha fiber till våra hem. Skulle vi ha gjort en rättvis variant rakt igenom skulle vi haft en förening redan från början, men då hade vi kanske inte klarat ro hela projektet i land.

Med olika storlekar på våra föreningar, olika geografiska och topografiska förutsättningar samt olika villkor gällande möjlighet till bidrag har vi idag sex föreningar med varierande ekonomi.

Med denna variant går alla föreningar in i sammanslagningen med någotsånär likartad ekonomi. De som varit svagast har fått stärka upp sin ekonomi och de som varit allra starkast har beretts möjlighet att ta ner sin ekonomi. Allt för att finna enighet och samla föreningarna inom ett acceptabelt spann men utan att utkräva millimeterrättvisa.

